

SPRAWOZDANIA

VIII Colloquio dei romanisti dell'Europa centro-orientale e d'Italia Vladivostok 5–7 ottobre 2000

Zapoczątkowane w 1977 roku przez włoską *Gruppo di ricerca sulla diffusione del Diritto romano* dla romanistów z państw socjalistycznych *Colloqui dei romanistici dei paesi socialistici e d'Italia* zostały zorganizowane sześć razy. Po rozpadzie Związku Sowieckiego, odbyły się jeszcze dwukrotnie pod nazwą *Colloqui dei romanistici dell'Europa centro-orientale e d'Italia*: w Rzymie w dniach 4–6 grudnia 1998 r. i we Władywostoku. Ostatnie zostało zorganizowane, w dniach 5–7 października 2000 roku, przez *Istituto di Studi e Ricerche in Giurisprudenza e Scienze Politiche e Sociali dell'Università del Pacifico* we współpracy z włoskim *Centro per lo studio del Diritto romano e sistemi giuridici del Consiglio Nazionale delle Ricerche* i *Gruppo di ricerca sulla diffusione del Diritto romano*. Wzięli w nim udział romanisci z Chin, Chorwacji, Jugosławii, Kazachstanu, Polski, Rosji, Rumunii, Ukrainy i Włoch.

Tematami tego *VIII Colloquium* były: *Studio e insegnamento del diritto romano. La persona nel sistema del diritto romano. La difesa dei debitori. (Nauka i nauczanie prawa rzymskiego. Osoba w rzymskim systemie prawa. Ochrona dłużnika)*.

W dniu 5 października uczestników *Colloquium* powitał Rim Misbachovič Samigulin – Prorektor *Dalekowschodniego Uniwersytetu*, Evgenij Gennadevič Krasnov – Wicegubernator Kraju Nadmorskiego, Olga Gelevna Korolkova – Wiceburmistrz Władywostoku, Pierangelo Catalano – Dyrektor *Centro per gli studi di diritto romano*

e sistemi giuridici del Consiglio Nazionale delle Ricerche, Sergej Dmtrievič Knjazev – Wicedyrektor *Instytutu Prawa Uniwersytetu Dalekowschodniego* oraz główny organizator profesor Aleksandr Semeniowič Ševčenko z tegoż Uniwersytetu.

Po uroczystym rozpoczęciu odbyły się obrady. Współprzewodnictwo pierwszej sesji obrad zatytułowanej *Studio e insegnamento del diritto romano* objęli Jurij Vladimirovič Kačanovskij z Akademii Ekonomii i Prawa w Chabarowsku oraz Francesco Sini z Uniwersytetu w Sassari. Referaty zaś przedstawili: Xu Guodong z Uniwersytetu w Xiamen – *La struttura basilare del progetto di Codice civile per la Repubblica Popolare Cinese dell'Università del Centro-Sud di Scienze politiche e Giurisprudenza di Wuhan e le 'Istituzioni' di Gaio*, W. Wołodkiewicz z Uniwersytetu Warszawskiego – *I brocardi latini nella pratica giuridiziararia polacca. A proposito delle iscrizioni latine sul nuovo Palazzo di Giustizia di Varsavia*, N. F. Kačur z Uniwersytetu w Krasnojarsku – *Il diritto romano nel sistema delle discipline civilistiche*, A. Malenica z Uniwersytetu w Nowym Sadzie – *La diffusione del diritto romano e del sistema istituzionale ed il diritto civile serbo*, M. M. Zubovič z Uniwersytetu w Irkucku – *Problemi di metodologia dell'insegnamento di 'diritto privato romano' nei primi anni del corso di Giurisprudenza*, T.A. Filipova z Uniwersytetu Altajskiego w Barnaulu – *Il diritto romano privato e il suo ruolo nello studio del diritto civile russo (l'insegnamento del diritto romano nell'Università di Altaj)*, V.V. Sonin z Uniwersytetu Dalekowschodniego – *L'esperienza dell'insegnamento del diritto romano negli Istituti giuridici d'Instruzione Superiore*, Ševčenko z Uniwersytetu Dalekowschodniego – *Il ruolo e il significato del diritto civile romano nell'insegnamento delle discipline civilistiche*, T.A. Alekseeva z Uniwersytetu w Sankt Petersburgu – *Storia dell'insegnamento del diritto romano nell'Università di San Pietersburgo*. Ponadto referaty na piśmie przedstawili: E.B. Berg z Wyższej Szkoły Prawa Prywatnego przy Prezydencie Federacji Rosyjskiej (filii w Jekaterinburgu) – *Il diritto romano e la sua lingua come discipline didattiche (un'esperienza contemporanea d'insegnamento della lingua latina e del diritto romano)*, B.V. Kuznecov i V.B. Romanovskaja z Uniwersytetu w Niż-

nym Nowgorodzie – *Le idee dei giuristi romani nella provincia di Nižnij Novgorod. La teoria del diritto naturale nei sermoni di Damaskin, vescovo di Nižnij Novgorod (anni 70-80 del XVIII secolo)*, E. Pîrvu z Uniwersytetu w Krajowie – *La bibliografia straniera nei manuali romeni di diritto romano* i D. Rupčič z Uniwersytetu w Osijeku – *L'insegnamento del diritto romano in Croazia*.

W dniu 6 października w sesji przedpołudniowej zatytułowanej ***La persona nel sistema del diritto romano*** współprzewodnictwo objęli Nina Francevna Kačur z Uniwersytetu w Krasnojarsku i Giovanni Lobrano z Uniwersytetu w Sassari. Referaty zaś przedstawili: F. Sini z Uniwersytetu w Sassari – *Uomini e déi nel sistema giuridico-religioso romano: 'pax deorum' tempo degli déi ('dies festi, feriae'), sacrifici*, D.V. Doždev z Instytutu Państwa i Prawa Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie – *'Potestas' e 'auctoritas' negli istituti di tutela e cura: livelli di riconoscimento della capacità della persona nel diritto romano*, V.M. Zubar z Narodowej Akademii Prawa w Odessie – *Il concetto di 'negotiorum gestio' nel diritto romano*, T. Sâmbrian z Uniwersytetu w Krajowie – *La capacità giuridica dei 'peregrini' della Dacia Romana alla luce dei trittici della Transilvania*, P. Catalano z Uniwersytetu „La Sapienza” w Rzymie – *La difesa dei nascituri nel diritto romano*, A.A., Gros z Akademii Ekonomii i Prawa w Chabarowsku – *La regolazione giuridico-amministrativa nel meccanismo di realizzazione dei diritti privati ('ius honorarium' e 'interdictum') nel diritto privato romano, atti normativi e atti applicativi del potere esecutivo nel diritto civile russo vigente*, A. Zravčević z Uniwersytetu w Osijeku – *La città di Mursa e i suoi libertini* (odczytany przez D. Rupčič), E.V. Silvestrova z Instytutu Państwa i Prawa Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie – *Il sindaco e il problema della rappresentanza processuale della comunità cittadina*. Ponadto referaty na piśmie złożyli: A.A. Elagina z Uniwersytetu w Omsku – *La persona nel sistema del diritto romano secondo il XVI libro dei Digesti di Giustiniano*, A.A. Pavlov z Uniwersytetu w Syktywkarze – *Il tribunato della plebe e il problema della personalità. Per un'analisi del ruolo del tribunato della plebe nella formazione del paradigma d'integrazione tra individuo e Stato all'epoca della costituzione della 'civi-*

tas' romana (494-287 a.C.) i M. Sič z Uniwersytetu w Nowym Sądzie – *I 'dediticii' secondo le 'Istituzioni' di Gaio*.

W sesji popołudniowej zatytułowanej **La difesa dei debitori** współprzewodnictwo objęli Xu Guodong z Uniwersytetu w Xiamen i Witold Wołodkiewicz z Uniwersytetu Warszawskiego. Referaty zaś wygłosili: J.V. Kačanovskij z Akademii Ekonomii i Prawa w Chabarowsku – *Eredità romana e problemi contemporanei*, J. Zabłocki, z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – *Procedura esecutiva nella legge delle XII Tavole*, G. Lobrano z Uniwersytetu w Sassari – *Tribunato e difesa dei debitori*, A. Pikulska-Robaszkiwicz z Uniwersytetu Łódzkiego – *Le problème de l'usure en Rome republicaine – aperçu de la problématique*, G.P. Byčkova z Uniwersytetu w Irkucku – *La difesa dei debitori nel diritto romano*, M.K. Umurkulov z Instytutu Prawa „Temida” w Karagandzie – *I limiti della difesa dei diritti secondo la legislazione dell'antica Roma*, S. Schipani z Uniwersytetu „Tor Vergata” w Rzymie – *'Favor debitoris'* (tezy referatu przedstawił P. Catalano), V.G. Uljaniščev z Rosyjskiego Uniwersytetu Przyjaźni między Narodami w Moskwie – *La responsabilità civile come mezzo universale di tutela degli interessi delle parti nel contratto*. Ponadto referat na piśmie złożył V.M. Ciučă z Uniwersytetu w Jassach – *La 'Novella XIX'. Le bénéfice de division et le souci de Justinien pour assurer une juste défense du codébiteur solidaire*.

Colloquium zakończono obradami Okrągłego Stołu, którym współprzewodniczyli Aleksandr Semonowič Ševčenko, z Uniwersytetu Dalekowschodniego we Władywostoku i Pierangelo Catalano z Uniwersytetu „La Sapienza” w Rzymie. Po długiej i burzliwej dyskusji uznano, że nazwa *Colloquio dei romanisti dell'Europa centro-orientale e d'Italia* nie jest adekwatna ani ze względów geograficznych ani politycznych. Postanowiono więc zmodyfikować nazwę tak, by oddawała ona skład uczestników biorących w nim udział oraz wskazywała kierunek dalszych działań, w tym nawiązania współpracy ze specjalistami z zakresu prawa muzułmańskiego. Propozycja nazwy *Colloquio dei romanisti dell'Europa cento-orientale e dell'Asia* została przyjęta z entuzjazmem zwłaszcza przez uczest-

ników z azjatyckich uniwersytetów rosyjskich, a także Chin i Kazachstanu. Dla planowanego w Azji w 2002 roku *IX Colloquium* ustalono następujące tematy: *Studio e insegnamento del diritto romano. Diritto romano, legislazione e codificazioni contemporanee. La persona nel sistema del diritto romano. La difesa dei debitori.*

Profesor Pierangelo Catalano, Dyrektor *Centro per gli studi su Diritto romano e sistemi giuridici del CNR*, podczas sesji inauguracyjnej podkreślał azjatyckie korzenie rzymskich tradycji, wywodzących się od Eneasza, wspominając namalowaną w VIII-IX wieku Wilczycę Kapitołińską w pałacu królewskim w mieście Bundżikat w Tadżykistanie. Do tej legendy azjatyckiej Wilczycy nawiązywał też podczas dyskusji *Okrągłego Stołu* kończącej obrady profesor M.K. Umurkulov z Kazachstanu.

Jan Zabłocki